

Paušální daň – legitimní nástroj či nedůvodná nerovnost?

Abstrakt

Tato práce se zabývá analýzou dopadů paušálního režimu tak, jak je upraven v současné platné a účinné právní úpravě. Cílem této práce je provedení srovnání reálné daňové zátěže hrubých zisků jednak poplatníků – osob samostatně výdělečně činných v paušálním režimu, jejichž daňová povinnost je rovna paušální dani, jednak osob samostatně výdělečně činných ve standardním režimu zdanění a jednak zaměstnanců za předpokladu, že vykonávají obdobný druh výdělečné činnosti jako zkoumané osoby samostatně výdělečně činné. Za tím účelem je proveden kvalitativní výzkum modelových situací poplatníků – osob samostatně výdělečně činných s různými skutečnými náklady na dosažení své výše příjmů a zaměstnanců, přičemž výše hrubých zisků těchto poplatníků je stanovena tak, aby odpovídala dolním a horním příjmovým hranicím pro jednotlivá pásma paušálního režimu.

První část práce teoreticky popisuje zdanění fyzických osob, druhá část obsahuje konkrétní výpočty a popis dílčích závěrů ke každé zkoumané tržní situaci. Třetí část obsahuje shrnutí těch dílčích závěrů, které jsou buď platné pro paušální režim napříč sledovanými skupinami, případně těch, které jsou tak důležité, že mají význam pro paušální režim jako celek. Čtvrtá část posuzuje zjištěné nerovnosti optikou judikatury Ústavního soudu zejména v oblasti rovnosti obecně a dále v oblasti přezkumu daňových zákonů. Bylo zjištěno, že paušální režim zavádí situace, kdy obdobně ekonomicky výkonní poplatníci podléhají zdanění podle různých sazeb paušální daně a že přechod mezi jednotlivými pásmy zavádí skokové rozdíly v míře zdanění až ve výši 20 %, které nelze vyrovnat výhodnější volbou režimu zdanění. Tuto situaci nelze nijak rozumně ospravedlnit a jedná se tedy o libovůli zákonodárce. Zároveň bylo zjištěno, že paušální režim prohlubuje již existující rozdíly v míře zdanění zaměstnanců oproti osobám samostatně výdělečně činným.

Klíčová slova: paušální daň, zdanění zaměstnanců, zdanění OSVČ